

Seitsme maa ja mere taga - Shetlandil ja Orkneyl

22. osa

KAIRE REILJAN
ajakirjanik

Pruutpaar teeveeres

Jõudnud õnnelikult tagasi Braesse, küsisime esmalt hotellist, kas pääseme oma tuppa. Tuba oli koristatud ja sai me asjad ära panna.

Kuna tühi köht hakkas tunda andma, uurisime söögivõimaluste kohta. Hotelli administraator selgitas meile aeglaselt ja kõiki sõnu püüdlult välja hääldades, ilmselt arvates, et välismaalastena ei saa me muudu aru, et hotelli restoran on avatud õhtu- ja hommikusöögiks, lõunaks aga mitte. Kui tahame hotellis öhtust süüa, tuleks enne ka laud broneerida. Broneerisime siis öhtusöögiks võimalikult hilise aja, et jõuaksime enne ringi sõita. Lõunat soovitas administraator süüa lähedalasuvas kiirsöögikohas.

Nagu varem kirjutasin, on Brae piki merekallast välja venitatud asula. Omaaegne kaluriküla hakkas 1970. aastatel kiiresti arenema, kui sinna lähedale rajati Sullom Voe naftaterminal. Külas on politseijaoskond, üks kahest peasaare põhikoolist, arstipunkt ja muud vajalikku, aga kõige uhkemad on kohalikud oma kiirsöögikoha Frankie's Fish and Chips üle, mis väidetavalt on Suurbritannia kõige põhjapoolsem. Koht tundus tõesti olevat populaarne, sest rahvast vurtis uksest sisse ja välja kogu aeg: kes tuli oma tellimuse järele, kes sõi kohapeal.

Söögikohas pakuti üsna klassikalisi Fish and Chipsi menüüd ehk paneeritud kala, milleks Shetlandil oli peamiselt tursk või kilttursk, koos kohapeal tehtud friikartulitega. Siiski leidsime menüüs ka muud: mõned pitsad, lahtised kalapirukad (ikka kilttursast), burgerid ja muud sarnast.

Maakitsus Mavis Grind

Köht täis, suundusime avastama peasaare loodeosas asuvat Northmavine'i piirkonda. Shetlandi turismibrošüürid nimetavad seda kõige suuremaks, metsikumaks ja ilusamaks kandidiks. Ilus ja metsik oli see oma mägede ja orgude, merest kerkivate kaljulaidude ja dramaatilise rannikuga tõepoolest. Igal juhul kirjutas Sirts öhtul Facebooki: „Täna nägime nii palju ilu, et sure maha.“ Vaatamata katsele kõike seda ka pildile püüda tuli lõpuks ikka tõdeda, et seda pole võimalik teha.

Northmavine'i piirkonda võiks pidada eraldi saareks, sest peasaarega ühendab seda umbes saja meetri laiune maakitsus Mavis Grind. See on väidetavalt ainus koht Suurbritannias, kus saad seista Atlandi ookeani rannikul ja visata sealt kivi Põhjamerre. Omal ajal on selliseid maakitsusi kasutatud paatide vedamiseks Shetlandi ühelt küljelt teisele, ilma et peaks ette võtma ohtlikku ja aeganõudvat teekonda ümber saare põhjaosa. Selleks kasutati maakitsust 1950. aastateni.

Piirkonda saabujaid tervitas Mavis Grindil mäe otsas suur silt ja vaated, mis avanesid, olid vaimustavad: mõlemal pool lahesopid, mida ümbritsesid kõrgemad ja madalamad mäed. Rohelistel mäevõrdelid looklesid siniseal kivist, puust ja traadist lambaaiad. Kaljusemaid mäenõlvu kattis madal pruunikas taimestik, kus värvi lisasid väikesed lilled öied. Mis need täpselt olid, ei suutnud me välja selgitada.

Omapärane komme

Hillswicki suunas edasi sõites oli tee ääres omapärane kompositsioon: toolidele istuma sätitud valges kleidis ja sinise T-särgiga naise ja tema kõrval ülikonnas mehe kuju. Mõlemal olid näoks kinnitatud fotod. Päril võõras selline pruutpaari kuju paigutamine tee äärde ei olnud, sest ka ühes „Shetlandi“ sarja osas oli see silma jäänud ja põnevust tekitanud. Sarjast oli mees, et kui külas keegi abiellub, pannakse pruutpaari kuju tee äärde ja see on ühtlasi märk, et terve küla on pulmapeole kutsutud. Kuna Hillswicki tee ääres oli pruutpaari kõrval autorehvidest moodustatud multikategelaste Käsilaste (Minions, inglise k) kujud ja kõrval Instagramile viitav kiri #hillswickminions, tekkis kahtlus, et pruutpaar on kuidagi reklaamiga seotud. Kui aga järgmisel päeval teises teeristis sarnast kuju märkasime, oli selge, et abiellujate kujude tee äärde paigutamise traditsioon on Shetlandil au sees. Kui vana see traditsioon on ja miks seda tehakse, sellele pole õnnestunud vastust leida. Hillswicki Käsilasi aga võiks võrrelda meilgi levinud National Geographicu kollaste ruutudega, mis on mõeldud lihtsalt selleks, et nende juures pilt teha ja vastava märksõna all Instagrami postitada.

Rohkem pilte leiad online. le.ee.

Enne pulmi pannakse tee äärde pruutpaari kujud. KAIRE REILJAN

Algklasside lapsed said vaadata balletikooli õpilaste esinemist.

4 X MALLE-LIISA RAIGLA

TEATRIPÄEV

Koolinoored tegid tutvust teatriga

Teisipäeval täitusid noorte teatrihuvilistega Haapsalu kultuurikeskus, noortekeskus ja isegi linnavalitsus.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

VAT teater, Endla teater ja etendusastute liit korraldasid Haapsalus 9. korda toimuvat koolinoorte teatripäeva „Teatri mitu nägu“, kus 18 teatrit ja teatrikõrgkooli tutvustasid lavakunsti – nii teatrikunsti eri vorme kui ka lavatagust tööd: grimmide tegemist, valguskujundust, rekvisiitide ja maskide valmistamist. Kokku said noored osaleda 50 töötoas, teatripäevale olid õpilased tulnud nii Läänemaalet kui ka kauemalt, näiteks Viljandist.

Signin-sagin

Haapsalu kultuurikeskus oli teisipäeval hommikust saati signat-saginat täis, kaasa olid haaratud kõik kultuurikeskuse ruumid ja igal pool toimus midagi. Nii soojendasid fuajees end balletikooli õpilased, et õige pea tutvustada röödusaalis 1.–3. klassi õpilastele balletti. Samal ajal õpetasid Fine5 tantsuteatri juhendajad Renee Nõmmik ja Tiina Olesk keldrikorruuse tantsusaalis tantsu loomist.

Tund algas sellega, et noored pidid tunnetama ruumi, kus asuvad, käies seal alguses lihtsalt ringi, siis leidma tühje kohti ja liikuma sinna, lõpuks liikuma ringi pimesi kompides. Seejärel pidid noored tunnetama iseenda erinevaid tasandeid: seisma, kükitava ja lamama põrandal.

Treppidel liikus aga grupp noormehe, kes täitsid oma töötoast saadud ülesannet. Järsku karjusid nad üle treppikoja: „Kummitus!“ ja panid suure kiiruga jooksu. Kõva häält kostis ka Randlese saalist, kus improteatri Imperium näitleja Kati Ong tutvustas improteatri. Tund algas aga lihtsamalt, taas ruumis liikumise ja käskluste täitmise-ga: kõnni, seisa, hüppa, kükita.

Tantsu töötuba pani osalejad pimesi ruumi tunnetama.

Linnagaleriis valmisid maskid.

Toomas Tross (paremal) teatrist Piip ja Tuut rääkis koomikast.

Siis tuli aga hakata käituma sõnadele vastupidi ehk käskluse „seisa!“ ajal tuli ringi liikuda ja „kõnni!“ ajal seisma jääda. Noored pidid näitlema ka mitmesuguseid nähtusi ja esemeid, näiteks mängima pilve ja puud.

Linnagalerii ruum oli väiksemate õpilaste päralt, kes meisterdasid kõigest võimalikust mitmesuguseid maske. Gümnaasiumiõpilased aga said eraldi ruumis tutvustada teatripäeva teemaks grimmide tegemist. Tegelikkult nad kellelegi grimmide ei

teinud, vaid harjutasid rahvusoperi Estonia grimeerija Janika Olupi juhendamisel oma käele kiht-kihtilateksi panemist ja seejärel asusid sama kohta puuderdama. Üks gümnaasist uuris, kas grimmikunsti õppida saab.

Olup rääkis, ise samal ajal grimeerides, ka õpingutest ja spetsialiseerumisest teatris, tele ja filmi alal. „Film on rohkem noorte inimeste asi,“ vastas Olup. Ta selgitas, et filmi puhul varieeruvad nii tööpäeva pikkused kui ka asukohad, kuid teatri puhul on teada, mis kell etendus lõpeb ja millal kodus olakse.

Eksimine on kasulik

Toomas Tross teatrist Piip ja Tuut pani läbi tegevuse noored tutvuma klounaadi ja koomikaga. Kui ülesanne noortel sassi läks, rääkis Tross neile eksimise kasulikkusest. „Eksimine on usumatult hea asi. Ilma eksimiseta oleks elu väga igav – midagi ei juhtu, kõik läheks plaanipäraselt. Ühe suurema eksimuse tõttu avastas Kolumbus Ameerika eurooplaste jaoks,“ selgitas Tross.

Lisaks tantsule, improle ja koomikale said noored teada, mis on labürintteater, mis kuuldemäng ning mida tähendavad sõnad ja teater. Päev lõppes kell 18 ühepäevateatri etendusega „Me ju leppisime kokku...“, kus rollides olid Läänemaa noored.

Koolinoorte teatripäev on elu kutsutud selleks, et anda ühe piirkonna õpilastele võimalus teatritegemisega tutvaks saada ja õppida teatri eri töövaldkondi ja erialasid. Esimene koolinoorte teatripäev toimus 2015. aastal Pärnu Endlas.

Koolinoorte teatripäev

Eesti etendusastute liidu ellu kutsutud koolinoorte teatripäev toob kokku teatrid üle Eesti, et anda ühe piirkonna õpilastele võimalikult mitmekesiselt võimalusi teatritegemisega tutvaks saada, sh õppida tundma erinevaid töövaldkondi ning erialasid teatris.

ALLIKAS: VAT TEATER